

произведения и реалистичната българска поест" (с. 46).

Не може да се отнесе и тълкуването на творческата история на „Иванко“, както и на някои основни насоки от нейното съдържание. „За Друмев черковната борба има преди всичко национално-светски характер. За него и за изтъкнатите български общественици и писатели на Възраждането това е борба на обособяването и съхраняването на националния дух, за отхвърлянето на духовното робство, за опазването и развитието на родния език и култура.“ И в този смисъл авторът на изследването съвсем основателно защитава тезата, защо Друмев изменя на историческата истина, като представя един слаб и безволев Асен. „Онова, което по право се пада на Асен, той го „дава“ на отец Иван“. Така ролята на отец Иван става определяща с оглед на творческите и гражданските позиции на Друмев. Отзивите за „Иванко“ във възрожденския печат, въздействието на драматурга Друмев върху автори като Т. Пеев, Ив. Вазов и въобще върху по-нататъшното развитие на драмата, отзивите за него в чужбина също не е убягало от автора на монографията. Интересни са наблюденията и върху работата на Друмев върху втората редакция на драмата.

В новата си книга Д. Леков сумира наблюденията си върху недовършените бележитични творби на Друмев. В случая ни привлича не само прецизната работа на автора над архивните материали, нито само заслугата му за уточняването на броя им, колкото отражението в тях на една дълбока душевна трагедия, проникновените наблю-

дения за съдбата на твореца. „Започнати, но недовършени художествени произведения, няколко научно-популярни статии, рецензии за религиозни книги. Такава е равнотежната от литературната дейност на Климент през последните десетилетия на живота му. Резултат от една дълбока душевна драма, от едно прибързано решение. То го терзае, но не му достига дързост да поправи една съдбоносна грешка на младостта. В момента, когато го обхване творческо вдъхновение, Климент забравя, че носи един кръст, че си е предопределил друга съдба. Тогава пише с лекота и вдъхновение. Но състоянията на самозабрава са кратки. И отново всичко за него е дълг и една жестока необходимост. Незавършените литературни творби на Климент говорят не само за неосъществени му писателски планове. В тях са стаени болките и търсенията на твореца, съмненията и обречеността на духовника, недоизказаните изповеди на гражданина. Те са най-силните и горчиви обвинения на Друмев срещу Климент“ (с. 197).

Без да има претенции за есеистично писане, книгата се отличава с точния си и жив език. Изградена въз основа на богат фактически материал, явила се като резултат от редица проучвания на архивни фондове и частна кореспонденция, събрала в себе си дългогодишните наблюдения на автора над книжовния и обществения живот през Възраждането, новото изследване на Д. Леков има свое определено място сред литературната ни история.

Йорданка Холевич

Хроника

ЗАЩИТЕНА ДОКТОРСКА ДИСЕРТАЦИЯ

ПРЕДРАГ МАТЕИЧ: „БЪЛГАРСКИЯТ
ХИМНОПИСЕЦ ЕФРЕМ ОТ XIV В.
ДЕЛО И ЗНАЧЕНИЕ“

На 7 юни 1978 г. Предраг Матеич (САЩ) защити пред Специализирания научен съвет по литературознание докторска дисертация на тема „Българският химнописец Ефрем от XIV в. Дело и значение“. На защитата присъстваха специалисти по старобългарска литература от Института за литература, от СУ „Климент Охридски“, от Института по балканистика, научни сътрудници, преподаватели, студенти. Заседанието беше ръководено от председателя на Специализирания научен съвет по литературознание и директор на

Института за литература проф. д-р Тончо Жечев. В уводните си думи той поясни, че по предложение на Факултета по славянски филологии към Софийския университет е открита процедура за защита на кандидатска дисертация, представена от редовния аспирант при факултета Предраг Матеич. Тъй като дисертационният труд по мнение на катедрата по българска литература надхвърля изискванията за кандидатска дисертация, Специализирания научен съвет по литературознание е взел решение да се открие процедура за защита на докторска дисертация.

Предраг Матеич прочете автореферата си, след което беше дадена думата на първия рецензент проф. д-р Куйо Кувев. Той определи

дисертацията като принос както за старобългарската, така и за другите славянски литератури. Американският учен открива неизвестен досега старобългарски книжовник от края на XIV в. и посочва шест негови произведения — три канона и три цикъла стихире. Рецензентът се спира на проблемите, засегнати в труда, подчертавайки правилната им постановка и изпълнение. Предраг Матеич предлага цялостно изследване в областта на старобългарската химнична поезия, чието изучаване е започнато наскоро от Стефан Кожухаров. В заключение проф. Куев обобщава, че дисертантът е успял да разбере нашата история, да вникне в особеностите на литературата ни, показвайки задълбочени познания, използвайки богатата библиография, опирайки се на солиден фактически материал. Проф. Куйо Куев препоръчва на Специализирания научен съвет по литературознание да избере Предраг Матеич за „доктор на филологическите науки“. И другите двама рецензенти проф. Боню Ангелов и ст. н. с. Божидар Райков изказаха становището, че на Предраг Матеич заслужено трябва да се присъди научната степен „доктор на филологическите науки“.

Проф. Б. Ангелов потвърди, че дисертацията поднася наистина нов материал из историята на старата ни литература — откриване на непознат старобългарски писател и задълбочено анализиране на творбите му. Той подчерта, че Матеич е проявил смелост, избирайки една почти непроучена тема в славистичната наука — „химнографията в старите славянски литератури и нейното отношение с византийската химнография“. Той успешно доказва българския произход на книжовника Ефрем и в същото време поднася научно подготвен текст на произведенията му. За да стигне до този извод, дисертантът основно е проучил старобългарската история и историята на балканските народи. Той е изучил детайлно старобългарски език, палеография, текстология, запознал се е и с Търновската книжовна школа и видните ѝ представители. Проф. Ангелов даде висока оценка на композицията на труда, както и на трите приложения към него. Той подчерта, че приема изцяло доказателствата и изводите и изброи десет от основните заключения, изградени върху богат фактически материал. Рецензентът посочи и отговорното отношение на Матеич към изказаните хипотези, стремежа му да бъде точен и обективен, педантичния му подход към проучванията, уменията му да вниква в подробностите. Накрая направи някои бележки и препоръки към автора.

В духа на горните две рецензии беше и тази на ст. н. с. Божидар Райков, който също смята, че Предраг Матеич дава първото научно описание на Хилендарския ръкописен сбор-

ник № 342 и съдържащите се в него творби на химнописеца Ефрем, с което доказва, че паметникът е български. Б. Райков отчете прецизното хронологизиране на ръкописа, работата на автора за разкриване народността на Ефрем и химнографското му творчество, както и задълбочения анализ на стилно-езиковите особености на старобългарския книжовник. Подчерта се добрата палеографска, текстологическа и езикова подготовка на Матеич. Накрая ст. н. с. Божидар Райков изтъкна, че Предраг Матеич се очертава като един от най-изявените българисти в чужбина.

И тримата рецензенти препоръчаха труда на американския учен — „Българският химнописец Ефрем от XIV в. Дело и значение“ — да бъде отпечатан като самостоятелно издание.

Първото изказване по дисертацията беше на научния ръководител на Предраг Матеич акад. Петър Динев. Той поясни, че дисертантът е работил самостоятелно, постъпвайки към поставените въпроси със строга научна последователност, подчерта уменията му да се справя успешно с проблематиката на богатия фактически материал, дължащо се на добрата му подготовка в областта на старобългарския език, палеографията и химнографията. Доказателство за това са сполучливите преводи на химните.

Проф. Иван Дуйчев добави, че откритието е принос и за историческата наука.

Стефан Кожухаров се присъедини към високата оценка на рецензентите и на изказаните се, като посочи, че достойнствата на работата трябва да се разглеждат от няколко пункта — като откритие на един нов български автор и неговите произведения, като доказателство за съществуването на Търновската школа, а също така и от изследователска гледна точка, с различните методи на проучване. Приложенията към дисертацията Стефан Кожухаров определя като „сполучлив, малък научен подвиг, особено като се вземе под внимание, че е направен от чужденец“.

Изказвайки съгласие с казаното дотук, акад. Емил Георгиев заяви, че трудът на Предраг Матеич е още едно доказателство за близостта на хората от различни страни в областта на науката.

Последна се изказа Климентина Иванова, според която изследването е плод на добрата подготовка на Матеич като медиевист и филолог. Тя оцени високото качество на превода и подчерта, че дисертацията допълва празното място в този жанр, чието изучаване е започнато неотдавна от Стефан Кожухаров.

С тайно гласуване Специализираният научен съвет по литературознание единодушно реши да направи предложение пред ВАК за присъждане научната степен „доктор на филологическите науки“ на Предраг Матеич.

И. Ст.